

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 282/2014-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti HOME and STYLE, s. r. o., Karpatská 3, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Romanom Gorejom, Advokátska kancelária GOREJ Legal, s. r. o., Krmanova 14, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Cob 164/2013 z 28. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti HOME and STYLE, s. r. o., na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Cob 164/2013 z 28. februára 2014 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Cob 164/2013 z 28. februára 2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti HOME and STYLE, s. r. o., p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 340,90 € (slovom tristoštyridsať eur a deväťdesiat centov), ktorú j e Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Romana Goreja do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 282/2014-13 zo 4. júna 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti HOME and STYLE, s. r. o., Karpatská 3, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 164/2013 z 28. februára 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 26 Cb 69/2012 sa žalobou podanou 4. júla 2012 žalobca (obchodná spoločnosť R. spol. s r. o., ďalej len „žalobkyňa“) domáhala od sťažovateľky zaplata sumy 1 143,86 € z titulu náhrady škody, ktorá mala žalobkyni vzniknúť v dôsledku toho, že sťažovateľka jej v zmysle zmluvných dojednaní uvedených

v zmluve o podnikateľskom nájme hnutelných vecí zo 14. októbra 2010 (ďalej len „zmluva o podnikateľskom nájme“) nevrátila predmet nájmu (tzv. vibračnú nohu, pozn.). Obranná argumentácia sťažovateľky spočívala v tvrdení, že predmet nájmu žalobkyni nevrátila z dôvodu, že tento jej bol odcudzený, za čo musí znášať zodpovednosť samotná žalobkyňa, pretože v zmysle „*Základných podmienok podnikateľského nájmu stavebnej mechanizácie a príslušenstva*“ (ďalej len „podmienky podnikateľského nájmu“), ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou dotknutej zmluvy o podnikateľskom nájme zo 14. októbra 2010, a to konkrétne v zmysel ich čl. IX sa žalobkyňa ako prenajímateľka sama zaväzovala poistiť predmet nájmu aj proti krádeži, takže podľa sťažovateľky si žalobkyňa mala z tohto titulu uplatniť nárok na náhradu škody z titulu krádeže od poisťovne. Okrem toho sťažovateľka poukázala aj na skutočnosť, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania výšky ňou uplatnenej škody.

Stožniac sa s tvrdeniami žalobkyne, podľa ktorej v čl. IX podmienok podnikateľského nájmu síce vyhlásila, že zariadenie, ktoré bolo predmetom nájmu, má zmluvne poistené, avšak v zmysle výluk z tohto poistenia mali byť vylúčené „... vzniknuté straty každého druhu...“, pričom za takúto „stratu“ bolo potrebné podľa žalobkyne považovať aj krádež, za ktorú mal v plnom rozsahu niesť zodpovednosť nájomca, t. j. v danom prípade sťažovateľka, ktorá mala zmluvnú povinnosť sama si zodpovednosť za tieto „straty“ pripoistiť, okresný súd rozsudkom sp. zn. 26 Cb 69/2012 z 1. marca 2013 žalobe v plnom rozsahu vyhovel.

Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Cob 164/2013 z 28. februára 2014 označený rozsudok okresného súdu v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta arbitrárnosť rozhodnutia krajského súdu, ktorý sa podľa nej rovnako ako pred ním aj okresný súd ústavne neutržateľným spôsobom vysporiadal so zmluvným dojednaním uvedeným v čl. IX dotknutej zmluvy o podnikateľskom nájme. Podľa označeného zmluvného dojednania totiž žalobkyňa v postavení prenajímateľa vyhlásila, že prenajímané zariadenie má zmluvne

poistené, pričom vo výlukách z tohto vyhlásenia bolo uvedené, že poistenie sa nevzťahuje okrem iného ani „... na vzniknuté straty každého druhu, vrátane ušlého zisku, pokút, mánk, strát vzniknutých z omeškania ...“, za ktoré (straty) tak mala niest' zodpovedať v plnej miere sťažovateľka v postavení nájomcu, ktorá tak mala zabezpečiť a uhradiť pripoistenia nad rámec už uvedeného poistenia. Z uvedenej zmluvnej formulácie tak podľa sťažovateľky ani vzhľadom na tam uvedený demonštratívny výpočet strát, ktoré sú ekonomickej povahy, nemožno vyvodit', žeby sa pod uvedenou stratou mala rozumieť aj krádež predmetu nájmu, tak ako to tvrdila žalobkyňa a ako to ustálil aj krajský súd. Inými slovami, podľa sťažovateľky z uvedenej zmluvnej formulácie nie je možné usúdiť, že by žalobkyňa v postavení prenajímateľa nemala uzatvorenú poistnú zmluvu aj pre prípad krádeže predmetu nájmu, resp. inými slovami, sťažovateľka vzhľadom na uvedené zmluvné dojednanie predpokladala, že žalobkyňa v postavení prenajímateľa mala poistený predmet nájmu pre prípad jeho odcudzenia, pretože pod „stratu“, ktorá bola vo výnimkách z poistenia, nemožno podľa sťažovateľky subsumovať krádež, pretože podľa sťažovateľky ide o úplne odlišný právny inštitút.

Okrem tohto sťažovateľka namieta, že krajský súd sa tiež náležitým spôsobom nevysporiadal ani s určením, resp. s preukázaním žalobkyňou uplatnenou výškou škody, pričom v tomto smere sa mal krajský súd uspokojiť iba s tvrdením žalobkyne o hodnote odcudzeného predmetu nájmu bez skúmania jeho skutočnej hodnoty vzhľadom na uplynutie časového úseku od jeho zakúpenia do doby odcudzenia, ako aj bez zohľadnenia, že v tomto období bol predmet nájmu žalobkyňou prenajímaný, a teda bol aj používaný, v dôsledku čoho sa jeho hodnota znížila.

V uvedených súvislostiach sťažovateľka v sťažnosti tiež uviedla:

«Podstata sporu účastníkov tak spočívala vo výklade pojmu strata použitom v článku IX ZPP. Žalobca tvrdil, že tento pojem zahŕňa aj odcudzenie predmetu nájmu, Sťažovateľ naopak, že pojem strata odcudzenie nezahŕňa. Tento záver Sťažovateľ podoprel aj tvrdením, že žalobca v texte ZPP na viacerých miestach používal oba pojmy (strata aj odcudzenie), a teda sám medzi týmito pojmami rozlišuje, to jest pojem odcudzenie nesubsumuje

pod pojem strata. Sťažovateľ preto nepovažoval za spravodlivé vykladať pojem „strata“ použitý v ZPP na jeho ťarchu. ...

V čl. IX. druhá veta ZPP sa v súvislosti s obmedzením rozsahu poistenia, ktoré má zabezpečiť žalobca (prenajímateľ), používa slovné spojenie „straty všetkého druhu“, ktoré je bližšie špecifikované demonštratívnym výpočtom strát výlučne ekonomickej povahy. Odcudzenie predmetu nájmu, ani obdobné skutočnosti, ktoré by evokovali možnosť vzťahovať slovné spojenie „straty všetkého druhu“ aj na odcudzenie, sa v predmetnom ustanovení ZPP nespomínajú. Výklad všeobecných súdov sa vo svetle demonštratívneho výpočtu javí ako bezdôvodne extenzívny a pre Sťažovateľa ako účastníka právneho vzťahu, neočakávateľný.

Krajský súd v Košiciach... doplnil odôvodnenie Okresného súdu Košice I (strana 10 rozsudku Krajského súdu v Košiciach), že podľa jeho názoru slovo „vrátane“ nie je označením demonštratívneho výpočtu, ale rozširujúceho. Teória práva však rozširujúci výpočet nepozná (iba taxatívny a demonštratívny) a rozoznáva (popri iných výkladových metódach) iba tzv. rozširujúci výklad, práve ktorého neodôvodnené použitie Sťažovateľ Okresnému súdu Košice I vytýkal. Použitie extenzívneho výkladu (na ťarchu Sťažovateľa) tak Krajský súd v Košiciach neodôvodnil vôbec.

Podľa § 35 odsek 2 Občianskeho zákonníka sa právne úkony vyjadrené slovami vykladajú podľa ich jazykového vyjadrenia a podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom. S poukazom na uvedené, ak žalobca použil v návrhu nájomnej zmluvy pojem strata, treba tento pojem vykladať ako strata a nie aj odcudzenie. Ak žalobca v priebehu konania tvrdil, že pri vyjadrení pojmu strata v článku IX. ZPP mal na mysli aj odcudzenie, jeho vôľa bola v rozpore s jeho jazykovým prejavom, pretože pojmy strata a odcudzenie nie sú obsahovo totožné, naopak z hľadiska právneho významu a následkov s nimi spojených, sa podstatným spôsobom odlišujú. Zatiaľ čo strata je právnou udalosťou, t.j. právnou skutočnosťou nezávislou od ľudskej vôle, odcudzenie je protiprávnym úkonom, a teda právnou skutočnosťou závislou od ľudskej vôle. Zároveň právne predpisy s týmito právnymi skutočnosťami spájajú úplne odlišné právne následky. ...

Sťažovateľ namieta, že všeobecné súdy spôsobom určenia výšky škody, ktorá mala byť údajne spôsobená žalobcovi, zasiahli do jeho práv... , a to konkrétne:

a) prenosom dôkazného bremena o výške spôsobenej škody zo žalobcu na Sťažovateľa, ktoré v predmetnom konaní od počiatku zaťažovalo žalobcu,

b) určením výšky škody na sumu 1.143,86 eur bez akéhokoľvek relevantného dôkazu vykonaného v priebehu súdneho konania, iba na podklade tvrdení žalobcu, resp. výstupov z jeho účtovníctva, ktoré nemajú žiadnu výpovednú hodnotu o skutočnej výške spôsobenej škody,

c) nerovným prístupom k účastníkom konania tým, že nekriticky prijali tvrdenia žalobcu o výške spôsobenej škody, na strane druhej odmietli tvrdenia Sťažovateľa o tom, že hodnota predmetu nájmu v danom čase neprevyšovala 400,- eur. Pritom je zrejmé, že nakoľko Sťažovateľ predmet nájmu užíval, vedel zhodnotiť jeho mieru opotrebenia, pre ktorú je výška škody určená sumou 1.146,86 eur viac ako nereálna,

d) nepreskúmateľným odôvodnením o údajne dlhej životnosti predmetu nájmu, bez toho, aby sa zaoberali mierou a frekvenciou užívania predmetu nájmu v priebehu prenajímania zo strany žalobcu. Z vlastných skúseností Sťažovateľ môže potvrdiť, že je krajne nereálne tvrdenie žalobcu o tom, že predmet nájmu - vibračná noha po dvojročnom intenzívnom užívaní stratila na svojej hodnote iba 28 % svojej hodnoty.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... základné právo sťažovateľa HOME and STYLE, s. r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na rovnosť účastníkov podľa článku 47 odsek 3 Ústavy SR rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k.: 2Cob/164/2013 zo dňa 28. 02. 2014, porušené bolo,

- rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k.: 2 Cob/164/2013 zo dňa 28. 02. 2014 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie,

Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť náhradu trov konania Sťažovateľovi v sume 340,90 EUR na účet jeho právneho zástupcu GOREJ Legal, s.r.o., so sídlom Krmanova 14, 040 01 Košice do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za krajský súd jeho predseda listom sp. zn. 1 SprV 681/2014 z 28. augusta 2014 a právny zástupca sťažovateľky listom z 11. augusta 2014.

2. 1 Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

«Tak súd prvého stupňa ako aj odvolací súd jasne a zrozumiteľne vysvetlili, ktoré skutočnosti považovali za preukázané a ktoré nie, akými dôkazmi sa pri tom riadili a ako vec právne posúdili. Ak odvolací súd považoval skutkové tvrdenia žalobcu za preukázané a právne posúdenie veci súdom prvého stupňa za správne, neznamená to, že nekriticky prijal tvrdenia žalobcu.

Len pre úplnosť je potrebné uviesť, že odvolací súd nevykladal zákon (kde teória práva rozširujúci výpočet nepozná - len taxatívny a demonštratívny) ale základné poistné podmienky žalobcu - spoločnosti R. spol. s r.o. ako prenajímateľa hnutelných vecí -vibračnej nohy SRV 66 a snažil sa vysvetliť obsah v nich použitého slova „vrátane“ a vysvetliť tak, prečo k námietkam sťažovateľa v konaní neprihliadol.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom ako sa to nesprávne domnieva sťažovateľka.

Z horeuvedených dôvodov považujem rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne a ústavnú sťažnosť preto za neopodstatnenú.

Zároveň oznamujeme ústavnému súdu, že netrváme na tom, aby ústavný súd konal vo veci samej na verejnom pojednávaní a súhlasíme s upustením od neho.»

2. 2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení uviedol:

„... súhlasíme s rozhodnutím o sťažnosti bez nariadenia ústneho pojednávania.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Cob 164/2013 z 28. februára 2014 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo podľa sťažovateľky dôjsť jednak tým, že krajský súd nevykonal a ani sa nevysporiadal so sťažovateľkou navrhovanými dôkazmi a argumentmi, len sa bez ďalšieho mal stotožniť s argumentáciou žalobkyne (aj pokiaľ ide o výklad ustanovení zmluvy o podnikateľskom nájme), čím mal krajský súd v konečnom dôsledku znevýhodniť sťažovateľku (žalovanú) v spore, a jednak tým, že krajský súd mal danú vec nesprávne právne posúdiť, keď pod pojem „strata“ subsumoval aj pojem „krádež“ aj napriek tomu, že podľa sťažovateľky ide o dva samostatné právne inštitúty, s ktorými je spojený vznik iných právnych následkov.

V uvedených súvislostiach ústavný súd predovšetkým konštatuje, že nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či je alebo nie je v súlade s ústavno-procesnými zásadami

upravenými v ústave. Inými slovami povedané, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07).

Krajský súd svoj rozsudok v podstatnej časti odôvodnil takto:

«Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie jeho správnosti a k odvolacím námietkam udáva:

Zmluvný vzťah účastníkov bol založený Zmluvou o podnikateľskom nájme hnutelných vecí zo dňa 14. 10. 2010, ktorej neoddeliteľnou súčasťou sú aj základné podmienky podnikateľského nájmu stavebnej mechanizácie a príslušenstva. Žalobca sa domáha náhrady škody, ktorá mu vznikla porušením povinnosti žalovaného vrátiť mu predmet nájmu po uplynutí dohodnutej doby uvedenej v zmluve o podnikateľskom nájme hnutelných vecí. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že žalovaný zodpovedá za škodu porušením svojej zmluvnej povinnosti prenajatú vec žalobcovi vrátiť (§ 420 OZ). Ako už uviedol súd prvého stupňa, v príčinnej súvislosti s týmto zavinením mu škoda vznikla (zniženie majetkového stavu). Žalovaný nepreukázal, že škodu nezavinil (§ 420 ods. 3), teda sa zodpovednosti nezbavil. Dôkazné bremeno v tejto súvislosti postihuje jeho ako škodcu, keď nepreukázal, že urobil dostatočné opatrenia, aby k odcudzeniu nedošlo.

Pokiaľ ide o námietku žalovaného ohľadom výšky priznanej škody, túto odvolací súd zhodnotil ako nedôvodnú. V prvom rade má aj odvolací súd za to, že pri určení hodnoty predmetu nájmu možno vychádzať z jeho účtovnej hodnoty. Ak by tomu aj tak nebolo, je potrebné zdôrazniť, že vibračná noha bola zakúpená v roku 2008 za sumu 1.590,- eur (uvedené žalobca zdokladoval), žalovanému prenajatá v mesiaci október 2010, odcudzená bola v mesiaci november 2010. Ide o typ vibračného zariadenia dlhej životnosti, preto ťažko možno dôjsť k záveru, že by po dvoch rokoch klesla jeho hodnota na žalovaným uvedených 400,- eur. Žalovaným navrhovaný znalecký posudok je za danej situácie jednak neehospodársky a jednak by bol vo vzťahu ku konkrétnej vibračnej nohe aj bez výpovednej hodnoty, keďže bola odcudzená.

Len pre úplnosť odvolací súd udáva, že ak by uvedené zariadenie vykazovalo vady, nedostatky, resp. by bolo nefunkčné (čo by prípadne znižovalo jeho cenu) nič také prenajímateľovi oznámené nebolo.

Na základe uvedeného preto odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa a to že žalovaný zodpovedá za vzniknutú škodu a jej výška bola súdom prvého stupňa určená správne.

Žalovaný uplatnil voči nároku žalobcu svoju pohľadávku vzniknutú mu titulom náhrady škody spôsobenej mu porušením povinnosti žalobcu dať predmet nájmu poistiť proti odcudzeniu, tak ako mu táto povinnosť vyplýva z čl. IX základných podmienok podnikateľského prenájmu stavebnej mechanizácie a príslušenstva.

Uvedené odvolateľ odvodzuje od skutočnosti, že žalobca v citovanom článku deklaruje, že zariadenie má zmluvne poistené, okrem prípadov na ktoré sa poistenie nevzťahuje, kde bolo použité slovné spojenie „na vzniknuté straty každého druhu, vrátane ušlého zisku, pokút, mánk, strát vzniknutých z omeškania, nedodržaním dohodnutého výkonu a stratou trhu alebo kontraktu“. Žalovaný dôvodí, že pojem strata (na ktorý sa teda poistenie nevzťahuje) nezahŕňa odcudzenie.

Odvolací súd dospel k záveru, že táto námietka odvolateľa je taktiež nedôvodná. Predovšetkým je potrebné uviesť, že články VI, VII, osobitných podmienok (na ktoré v tejto súvislosti odvolateľ poukazuje) síce používajú oba pojmy (odcudzenie a stratu), ale riešia úplne iné situácie (povinnosti pri prepravovaní mechanizácie, povinnosti pri jej užívaní), keď uvedenie oboch týchto pojmov má logický základ a ich použitie v konkrétnych článkoch je namieste. Z uvedeného preto nie je možné vyvodzovať záver, že pod pojem „straty všetkého druhu“ nemožno subsumovať aj stratu spôsobenú odcudzením veci (keďže na tomto mieste nie sú uvedené oba pojmy).

V citovanom ustanovení pojem „strata“ nemožno vykladať iba v spojitosti s ekonomickými stratami, tak ako sa mylne domnieva odvolateľ, argumentujúc, že slovné spojenie „straty všetkého druhu“ je bližšie špecifikované výpočtom strát výlučne ekonomickej povahy. Slovo „vrátane“ totiž nie je označením demonštratívneho výpočtu, ale rozširujúceho. Uvedené slovné spojenie je teda potrebné vykladať v širších súvislostiach ako akúkoľvek stratu, ktorej následkom je nemožnosť fyzickej dispozície s prenajatou vecou, teda aj jej odcudzenie, vrátane aj strát ekonomickej povahy, ku ktorým môže dôjsť

v súvislosti s užívaním predmetu nájmu, ale neznamenajú nemožnosť fyzickej dispozície s ním.

Takýto výklad súdu prvého stupňa nie je v rozpore s výkladovými pravidlami právnych úkonov vyplývajúcich z § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka.»

Citované rozhodnutie krajského súdu je založené na simplexnej konštatácii, že sťažovateľka, ktorá mala v danom spore procesné postavenie žalovanej, je zodpovedná za škodu, ktorá mala žalobkyni vzniknúť v dôsledku nevrátenia jej predmetu nájmu (vibračnej nohy) sťažovateľkou po skončení v zmluvne o podnikateľskom nájme dojednanej výpožičnej doby, pričom táto škoda mala žalobkyni vzniknúť v ňou ustálenej výške. Okrem toho krajský súd ustálil, že nie je možné prisvedčiť obrannej argumentácii sťažovateľky, že v dotknutej zmluve o podnikateľskom nájme žalobkyňa vyhlásila, že predmet nájmu (vibračnú nohu) má poistený aj pre prípad jeho odcudzenia, pretože podľa krajského súdu odcudzenie predmetu nájmu bolo zahrnuté vo výlukách z tohto poistenia, keďže v podmienkach podnikateľského nájmu, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o podnikateľskom nájme, bolo uvedené, že z poistenia uzavretého žalobkyňou sú vylúčené „... vzniknuté straty každého druhu, vrátane ušlého zisku, pokút, mánk, strát vzniknutých z omeškania...“ a podľa krajského súdu pod pojem „strata“ bolo možné v danom prípade subsumovať aj krádež, pretože výpočet druhu škôd nasledujúcich za slovom „vrátane“ v citovanom zmluvnom dojednaní nemožno považovať iba za demonštratívny (príkladný) výpočet druhu škôd majúcich v tomto prípade charakter „... straty každého druhu...“, ale ide iba o rozšírenie množiny strát každého druhu aj o tieto druhy škôd ekonomickej povahy. Pokiaľ ide o výšku žalobkyňou uplatnenej škody, krajský súd svoje závery založil na tom, že žalobkyňa preukázala (zdokladovala) nadobúdaciú cenu odcudzeného predmetu nájmu, pričom úsudkom vzhľadom na dĺžku jeho používania sa v celom rozsahu stotožnil so žalobkyňou uplatneným nárokom.

Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd s ohľadom na už proklamované obmedzenie svojej právomoci zaoberal jednak dôvodom, pre ktorý krajský súd (ako aj pred ním okresný súd, so závermi ktorého sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil, pozn.) vzhľadom

na charakter sporného dojednania v čl. IX dotknutej zmluvy o podnikateľskom nájme (ktorá zmluva upravovala kvalitatívny aj kvantitatívny rozsah záväzkového vzťahu medzi žalobkyňou a sťažovateľkou, pozn.) vyvodil zodpovednosť za žalobkyňou uplatnenú škodu v celom rozsahu na ťarchu sťažovateľky, a jednak sa zaoberal aj tým, na základe akých skutočností považoval krajský súd škodu vo výške uplatnenej žalobkyňou za nepochybnú.

Podľa čl. IX zmluvy o podnikateľskom nájme *„Prenajímateľ vyhlasuje, že zariadenie má zmluvne poistené. Poistenie sa nevzťahuje na škody spôsobené nedodržaním technických podmienok a prevádzkových noriem zariadenia nájomcom, porušením zákazu manipulácie so zariadením neoprávnenými osobami a na vzniknuté straty každého druhu, vrátane ušlého zisku, pokút, mánk, strát vzniknutých z omeškania, nedodržaním dohodnutého výkonu a stratou trhu alebo kontraktu. Za všetky uvedené škody zodpovedá v plnej miere nájomca. Ďalšie druhy poistenia alebo pripoistenia nad rámec vyššie uvedeného poistenia zabezpečuje a uhrádza nájomca...“*.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd konštatuje, že interpretácia zmlúv ako prejavov autonómnej normotvorby účastníkov súkromnoprávných vzťahov je zásadne úlohou všeobecných súdov, avšak len pokiaľ, pokiaľ všeobecné súdy nerozhodujú v extrémnom rozpore s obsahom súdneho spisu alebo s princípom spravodlivosti alebo arbitrárne; opačný postup by bolo možné označiť za svojvôľu, ktorou sa porušujú ústavne zaručené práva a do tohto procesu ústavný súd už musí zasiahnuť.

Doslovné znenie textu zmluvy je prvotným priblížením sa k jej významu, ktorý si chceli jej účastníci svojím konaním stanoviť v prípade, ak sa zhoduje s ich vôľou. Ak však doslovný výklad textu zmluvy nie je v súlade s vôľou konajúcich strán a vôľa zmluvných strán smeruje k inému významu a ak sa podarí vôľu účastníkov procesom hodnotenia skutkových a právnych otázok ozrejmiť, má zhodná vôľa účastníkov zmluvy prednosť pred doslovným významom textu nimi formulovanej zmluvy. V prípade, ak ani dokazovaním nie sú prekonané rozpory vo vôli zmluvných strán týkajúcich sa výkladu textu zmluvy, ústavný súd už v minulosti konštatoval (sp. zn. I. ÚS 243/07), že rozumným sa javí postulát, podľa ktorého tvorca zmluvy, ktorý argumentuje neurčitým ustanovením

pripúšťajúcim viacerý možný výklad, musí sám tento dôsledok znášať a sám musí preukázať, že nekoná v zlej viere a že medzi stranami bol skutočne konsenzus na tvorcom zmluvy tvrdenom význame, a nie naopak.

V danom prípade, tak ako to vyplýva zo súdneho spisu, ako aj z rozhodnutia krajského súdu (a z rozhodnutia okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil, pozn.), je zrejmé, že medzi účastníkmi zmluvy o podnikateľskom nájme nedošlo ku konsenzu ich vôle na výklade doslovného textu citovaného čl. IX tejto zmluvy. Podľa žalobkyne (prenajímateľky) z tohto zmluvného dojednania malo jasne vyplývať, že predmet podnikateľského nájmu (vibračnú nohu, pozn.) nemala poistený pre prípad jeho krádeže, a teda že škodu v dôsledku krádeže vzniknutú mala v celom rozsahu znášať sťažovateľka ako nájomca, resp. pre tento prípad poistenej udalosti si mala sťažovateľka predmet nájmu pripoistiť. Avšak podľa sťažovateľky z tohto zmluvného dojednania malo jednoznačne vyplývať, že žalobkyňa ako prenajímateľka proklamovala, že predmet nájmu má poistený, okrem strát každého druhu ekonomického charakteru (napr. ušlý zisk, pokuty, manká a pod.), pričom tento výklad je podľa sťažovateľky legitímny aj vzhľadom na to, že žalobkyňa v predmetnej zmluve o podnikateľskom nájme, ktorú sama skoncipovala, používa aj pojem „*strata*“ aj pojem „*krádež*“, takže podľa sťažovateľky žalobkyňa sama medzi týmito pojmami v iných ustanoveniach dotknutej zmluvy o podnikateľskom nájme rozlišovala, a teda nemôže bez ďalšieho rozumne očakávať, aby pod pojem „... *straty každého druhu*...“ v prípade citovaného čl. IX bolo možné subsumovať aj pojem „*krádež*“, pretože ak by žalobkyňa mienila medzi výluky z postenia zaradiť aj krádež, tak potom by to v zmluve v čl. IX aj explicitne uviedla tak, ako to učinila v iných ustanoveniach tejto zmluvy. V zmysle tohto výkladu bola sťažovateľka v presvedčení, že žalobkyňa ako prenajímateľka mala predmet nájmu poistený aj pre prípad krádeže.

Uvedený rozkol vo vôli účastníčok sporu týkajúce sa výkladu citovaného čl. IX zmluvy o podnikateľskom nájme krajský súd uzavrel bez ďalšieho, stotožniac sa so závermi okresného súdu, tak, že používanie pojmov „*strata*“ a „*krádež*“ na iných miestach zmluvy o podnikateľskom nájme má iný význam, avšak v prípade čl. IX je pojem „*strata*“ potrebné

vykladať v širšom význame, a treba tento pojem aplikovať na akýkoľvek prípad, keď fyzická osoba stratí dispozičnú moc nad vecou, teda aj na krádež.

V uvedených súvislostiach však vzhľadom na to, že v danom prípade sa ani vykonaným dokazovaním nepodarilo zjednotiť vôľu sporových strán na výklade sporného čl. IX zmluvy o podnikateľskom nájme, krajský súd sa vôbec nezaoberal a nevysporiadal sa s tým, že predmetná zmluva bola koncipovaná a napísaná iba jednou jej zmluvnou stranou (žalobkyňou ako prenajímateľkou) a sťažovateľka (ako nájomca) k nej len „pristúpila“ bez možnosti ovplyvnenia jej obsahu, čo predstavuje ďalší zásadný argument týkajúci sa interpretácie zmluvy. Ústavný súd v tomto smere odkazuje (sp. zn. I. ÚS 243/07) na všeobecne platný princíp, podľa ktorého ak sú v zmluve použité formulácie a pojmy, ktoré možno vykladať rozdielne, javí sa byť spravodlivým vykladať ich v neprospech toho, kto ich do zmluvy uložil. Zmyslom tohto princípu je neumožniť strane naformulovať v zmluve ustanovenie pripúšťajúce viacvýznamový výklad a následne v zlej viere zneužiť mnohoznačnosti tohto ustanovenia na úkor záujmov druhej zmluvnej strany.

Okrem uvedeného sa krajský súd uvedenými nejasnosťami vo výklade citovaného čl. IX zmluvy o podnikateľskom nájme nezaoberal, resp. ich komplexne nevyhodnotil ani v interakcii s dokazovaním zistenými skutočnosťami vyplývajúcimi zo súdneho spisu. Krajský súd sa napríklad nevysporiadal s tým, či domnienka samotnej žalobkyne o rozsahu poistenia predmetu nájmu (napr. vyjadrenie jej právneho zástupcu na pojednávaní 11. januára 2013) obstojí v interakcii s jej očakávaním, aby vzhľadom na znenie čl. IX zmluvy o podnikateľskom nájme, o tomto rozsahu poistenia mala vedomosť aj samotná sťažovateľka ako nájomca. Inými slovami, či žalobkyňa ako prenajímateľka mohla spravodlivo od sťažovateľky ako nájomníka očakávať, a to aj vzhľadom na nejasný obsah čl. IX zmluvy o podnikateľskom nájme, že bude mať vedomosť o rozsahu a podmienkach ňou uzavretého poistenia na predmet nájmu, keď samotná žalobkyňa síce na jednej strane tvrdila, že predmet nájmu nemá pre prípad krádeže poistený, avšak z ňou predloženej poistnej zmluvy vyplynula iná skutočnosť (rozdiel bol len v rozsahu poisteného krytia, pozn.).

Ústavný súd tiež poukazuje na skutočnosť, že krajský súd, rovnako ako pred ním aj okresný súd, založil svoje rozhodnutie na tom, že sťažovateľka ako nájomca bola zodpovedná za škodu z dôvodu, že predmet nájmu nevrátila žalobkyni ako prenajímateľke po skončení doby nájmu, avšak žiadnym spôsobom sa nevysporiadal s tým, že v zmluve o podnikateľskom nájme absentovala dohoda o dobe nájmu.

Podľa ústavného súdu rozhodnutie krajského súdu vykazuje známky svojvôle aj v časti odôvodnenia týkajúceho sa ustálenia výšky žalobkyňou uplatnenej škody, pričom krajský súd svoje rozhodnutie založil na tom, že žalobkyňa preukázala (zdokladovala) nadobúdaciú cenu predmetu nájmu a následne len na základe úvahy (bez dokazovania) vzhľadom na dobu používania predmetu nájmu krajský súd ustálil sumu uplatnenej škody. V tomto smere ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že zo súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa síce predložila doklad o nadobudnutí predmetu nájmu, avšak tento podľa tohto ňou predloženého dôkazu nenadobudla žalobkyňa, tak ako to sama tvrdí (s čím sa bez ďalšieho stotožnili aj súdy), ale tento predmet nájmu bol zakúpený obchodnou spoločnosťou ..., spol. s r. o., pričom žalobkyňa sama nepreukázala a ani súdy nevykonali žiadne dokazovanie o identite tejto obchodnej spoločnosti odlišnej od žalobkyne. Okrem toho zo súdneho spisu nevyplýva, že by bolo vykonané dokazovanie týkajúce sa doby a intenzity používania predmetu nájmu, vzhľadom na predmet činnosti žalobkyne, ktorá predmet nájmu prenajíkala, a teda intenzita (permanencia) jeho používania mohla mať vplyv na jeho opotrebenie a v konečnom dôsledku tak aj na jeho cenu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že krajský súd by sa mal pri výklade zmluvy o podnikateľskom nájme vyhnúť takému výkladu, ktorý je pochybný, a to hlavne s ohľadom na problematické dôsledky, ku ktorým vedie a v dôsledku ktorých sa v danom prípade celkom formalisticky, svojvoľne a arbitrárne priklonil na stranu jednej zo sporových strán oproti strane druhej.

Podľa ústavného súdu krajský súd rozhodol v danej veci bez toho, aby jeho rozhodnutie malo rozumný základ v obsahu spisu a poskytovalo rozumné vysvetlenie toho, čo bolo medzi sporovými stranami pochybné. Z uvedeného dôvodu ústavný súd dospel

k záveru, že napádaným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Cob 164/2013 z 28. februára 2014 došlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v sume 340,90 € vrátane 20 % DPH.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 je 134 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej sume 340,90 € vrátane 20 % DPH (právny zástupca predložil osvedčenie platcu DPH, pozn.), tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. septembra 2014